
Dendrokronologisk undersøgelse af prøver udtaget fra "Våningshus", Kollevoll, Lyngdal kommune, Agder fylke, Norge

---

NNU Rapport 3 – 2023

Claudia Baittinger og Niels Bonde

Foto: Rolf Einar Huus

Dendrokronologi

Nationalmuseet
Miljøarkæologi og Materialeforskning

Norge

Agder

Kollevoll (Kolevold)

Kollevollveien 25
Lyngdal kommune
Gnr/Bnr: 75/3

Koordinater: 58.1110248 N, 6.9516842 E

Formål: Datering og opbygning af grundkurve

Indsendt af Agder fylkeskommune og Nationalmuseet

Prøver er udtaget af Rolf Einar Huus

Træart: fyrretræ (*Pinus sylvestris*), osp (*Populus* sp.).

Undersøgt af: Niels Bonde og Claudia Baittinger
NNU j. nr.: A9812, januar 2023.

Resultatet kan frit anvendes ved henvisning til denne rapport. Kontakt evt. laboratoriet for yderligere oplysninger mm. Rapporten kan endvidere lastes ned fra hjemmesiden www.nnuweb.dk, under Dendrokronologi, Se endvidere Agder fylkekommunes oversigt over dendrokronologiske undersøgelser <https://agderfk.maps.arcgis.com/apps/webappviewer/index.html?id=4426ccc94a764da08c59a313aff22b29>

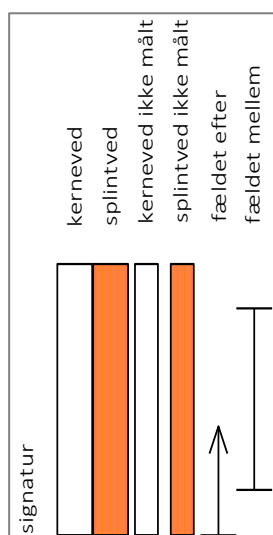
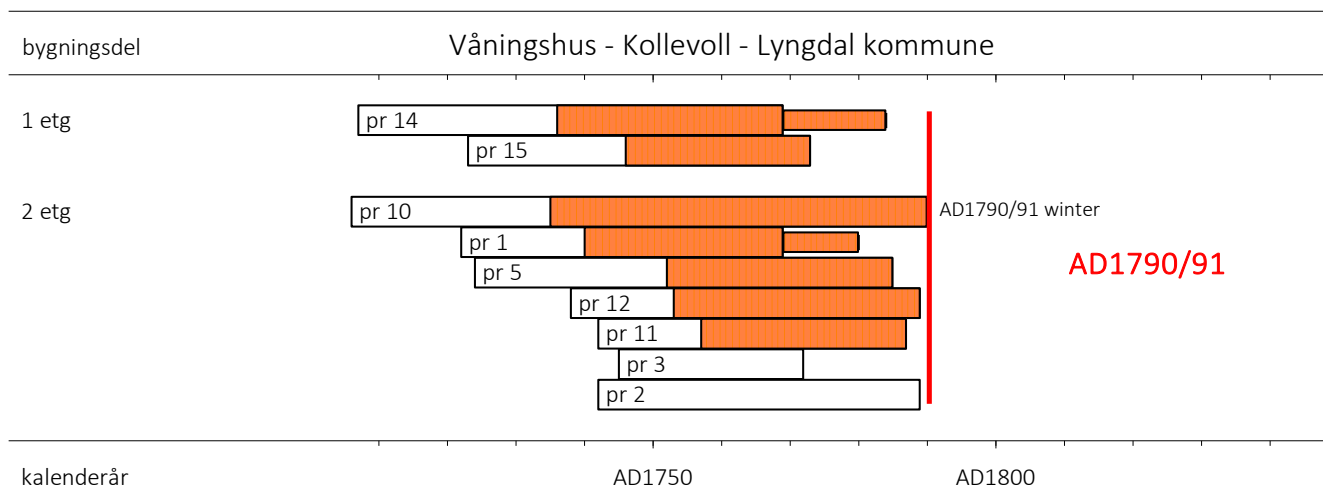
”Våningshus”

Der er modtaget 15 prøver fra 15 stokke/emner. 13 af fyrretræ (*Pinus sylvestris*) og to af Osp (*Populus* sp.) (det. Claudia Baittinger). Alle er udtaget som borekerner (se vedhæftede feltrapport). Der er konstateret splintved på otte prøver. Én med waldkante (træets sidst dannede årring).

En prøve (pr 9) er ikke målt; indeholder for få årringe (22). Prøverne 6 og 7 er bestemt til osp og er ikke målt; ingen referencer og få årringe.

Antallet af årringe i de undersøgte prøver varierer mellem 22 og 85. For statistiske værdier / beskrivelse med mere vedrørende de enkelte prøver, se katalog.

Ni prøver er dateret

Dateringsdiagram som angiver årringskurvernes indplacering på en tidsskala med angivelse af yngste, bevarede årring samt beregnede **fældningstidspunkt** for træerne, som de daterede prøver stammer fra. Hvert rektangel repræsenterer en årringskurve. Der er konstateret splintved på syv prøver. Én prøve (pr 10) har waldkante bevaret.

Ni prøver er dateret.

Tolkning:

Alle daterede prøver stammer fra træer, der formentlig er fældet omkring AD1791. Den sidste daterede **årring** i prøve 10 stammer fra et træ, hvor fældningstidspunkt er AD1790/91.

Middelkurver

Årringskurverne fra seks daterede prøver er sammenregnet til en middelkurve **n479m001** på 68 år, som dækker perioden AD1722-1789.

Kryds-datering absolut

Årringskurverne er søgt dateret ved hjælp af relevante grund - og referancekurver for fyrretræ fra det sydlige Norge. (se tabel)

Referencer:

For t -værdi:

Baillie, M.G.L. & J.R.Pilcher, 1973: A simple cross-dating program for tree-ring research. *Tree-Ring Bulletin* 33, pp. 7-14.

Ved undersøgelsen er der, udover laboratoriets egne udviklede grund- og referencekurver, anvendt kurver, som er stillet til rådighed af Thomas S. Bartholin † og Terje Thun (NTNU).

kurver	-	-	N479m001	
-	start	dates	AD1722	
-	dates	end	AD1789	
aam01	AD1254	AD1744	2.86	N Aust Agder indenlands Setesdal
Aam02	AD1487	AD1837	8.30	N Aust Agder kystnær
N Aaseral NB02	AD1223	AD1857	5.98	N Aaseral 113 timber
VA_2011_3	AD1223	AD1879	10.08	N Vest-Agder m Aaseral
V AuAaseralPISY2	AD1353	AD1936	10.06	N Vest-Agder minus Aaseral

Tabel: Absolut datering. t -værdier for kryds-datering med grund- og referencekurver. For t -værdier se Baillie & Pilcher, 1973.

Beregning af middelkurver

Mean sequence - N479m001

Dated AD1722 to AD1789

Contains the following files

N4790019.d dated AD1722 to AD1769 of type R 29 N

N4790029.d dated AD1742 to AD1789 of type R 0 N

N4790059.d dated AD1724 to AD1785 of type R 33 N

N4790119.d dated AD1742 to AD1787 of type R 30 N

N4790129.d dated AD1738 to AD1789 of type R 36 N

N4790159.d dated AD1723 to AD1773 of type R 27 N

Katalog over undersøgte prøver

N4790019

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 1

Raw Ring-width PISY data of 48 years length

Dated AD1722 to AD1769

29 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 164.06 Sensitivity 0.20

Interpretation: AD1780-1830

N4790029

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 2

Raw Ring-width PISY data of 48 years length

Dated AD1742 to AD1789

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 190.27 Sensitivity 0.23

Interpretation: after AD1829

N4790039

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 3

Raw Ring-width PISY data of 28 years length

Dated AD1745 to AD1772

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 198.32 Sensitivity 0.20

Interpretation: after AD1812

N4790049

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 4

Raw Ring-width PISY data of 32 years length

Undated; relative dates - 1 to 32

0 sapwood rings and no bark surface

Average ring width 267.28 Sensitivity 0.15

N4790059

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 5
Raw Ring-width PISY data of 62 years length
Dated AD1724 to AD1785
33 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 109.40 Sensitivity 0.16
Interpretation: AD1792-1842

N4790069

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 6
PPSP of 38 years length
Undated

N4790079

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 7
PPSP of 23 years length
Undated

N4790089

A9812 Kollevollveien 25 gang stokk pr 8
Raw Ring-width PISY data of 50 years length
Undated; relative dates - 1 to 50
28 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 164.24 Sensitivity 0.15

N4790099

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 7
PISY of 22 years length
Undated

N4790109

A9812 Kollevollveien 25 gang v trap stokk pr 10
Raw Ring-width PISY data of 85 years length
Dated AD1706 to AD1790
55 sapwood rings and winter bark surface
Average ring width 87.93 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1790/91 winter

N4790119

A9812 Kollevollveien 25 gang stokk pr 11
Raw Ring-width PISY data of 46 years length
Dated AD1742 to AD1787
30 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 186.83 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1797-1847

N4790129

A9812 Kollevollveien 25 gang stokk pr 12
Raw Ring-width PISY data of 52 years length
Dated AD1738 to AD1789
36 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 142.75 Sensitivity 0.19
Interpretation: AD1793-1843

N4790139

A9812 Kollevollveien 25 gavl stokk pr 13
Raw Ring-width PISY data of 33 years length
Undated; relative dates - 1 to 33
0 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 242.21 Sensitivity 0.15

N4790149

A9812 Kollevollveien 25 langside stokk pr 14
Raw Ring-width PISY data of 63 years length
Dated AD1707 to AD1769
33 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 108.33 Sensitivity 0.23
Interpretation: AD1784-1826

N4790159

A9812 Kollevollveien 25 langside stokk pr 15
Raw Ring-width PISY data of 51 years length
Dated AD1723 to AD1773
27 sapwood rings and no bark surface
Average ring width 205.94 Sensitivity 0.22
Interpretation: AD1786-1836

**FELTRAPPORT
BYGNINGSVERN I AGDER**

Dendrokronologisk objekt:	Våningshus Kollevoll MRK REH 04-2022
Fylke:	Agder
Kommune:	Lyngdal Kollevollveien 25
Gnr/Bnr:	75/3
Prøvene tatt av:	Rolf Einar Huus
Dato for prøvetaking:	01.04.2022
Koordinater	Nord 6469383.99 Øst 26438.31

Prøve Nr:	Etg / ev del av hus	Rom/Bygn del.	Del.	Sted på del.	Marg. Ja/Nei.	Geit. Ja/Nei.	Bast. Ja/Nei.	Bark. Ja/Nei	Be- arb. Ja/Nei.	Kommentar.
1	2	gavl	Stokk2	1m fra hjørne A					nei	
2	2	gavl	Stokk3	1m fra Hjørne A					nei	
3	2	gavl	Stokk5	0,6m fra hjørne A					nei	
4	2	gavl	Stokk7	0,8m fra hjørne A					nei	
5	2	Gavl	Stokk8	1m fra hjørne A					nei	
6	2	Gavl trekant	Stokk12	Cc møne					nei	
7	2	Gavl trekant	Stokk11	Cc møne					Nei	
8	2	Gang h side dør	Stokk6						nei	
9	2	I gang	Stokk12	Over dør				ja	Nei	
10	2	V trapp	Stokk 2						Nei	

11	2	V trapp	Stokk 4						Nei	
12	2	V trapp	Stokk 5						Nei	
13	1	Gavl	Stokk 5	2,2 m fra hjørne B					nei	
14	1	Langside bak	Stokk5	2m fra hjørne A					Nei	
15	1	Langside bak	Stokk 6	0,25m fra hjørne A					Nei	
16										
17										
18										
19										
20										
21										
22										
23										

Kommentar:

C

A

